

Programmabegroting 2019 van de PvdA-fractie Laarbeek.

Mijnheer de voorzitter, dit is de eerste begroting van de nieuwe coalitie van alle partijen. Geen oppositie, althans geen officiële. Wel kunnen nu door wisselende meerderheden voorstellen bij geschaafd worden. Belangrijk is wel dat we koers houden! We hadden als raad al debat gevoerd bij de kadernota die vlak na het coalitie akkoord “Handen ineen” verscheen. Alle ambities die er in stonden, en unaniem zijn aangenomen, zijn nu financieel vertaald in deze begroting. Daar komen nog de noodzakelijke voorstellen bij om ons huidige voorzieningenniveau te handhaven. Mijnheer de voorzitter, de PvdA is zeer benieuwd hoe dit debat verloopt nu we weten wat het allemaal kost. Met de constatering dat het raad breed wordt gedragen en de instelling, niet kijken wat ons scheidt maar kijken wat ons bindt, hebben wij er alle vertrouwen in.

Deze keer een scherpe begroting, want door het uitknippen van allerlei budgetten is er wel de veerkracht uit gehaald. Nadeel hiervan is wel dat er eerder een credit gevoteerd moeten worden! Ook een koerswijziging is dat onderhoud, beheer en vervanging van allerlei voorzieningen die voorheen uit de spaarpot van de algemene reserves gehaald werden, nu structureel in de begroting worden opgenomen. De PvdA-fractie is het hier mee eens want het geeft op langer termijn een beter zicht. Mijnheer de voorzitter, er staat dit jaar staat er weer een negatieve begroting van €553.000,- en met de meerjarenraming pas in 2022 een klein plusje van €139.000,-. De PvdA-fractie spreekt hierbij wel zijn bezorgdheid uit. De voorgaande begrotingen waren ook negatief, maar sloten iedere keer bij de jaarrekening door incidentele meevallers positief af, dat zal deze keer een stuk lastiger worden!

In de kadernota hebben we al onze accenten gezet die wij als sociaaldemocratische partij belangrijk vinden en zien die in deze begroting grotendeels terug. Zijn we dan tevreden voorzitter? Dat wel, maar deze beschouwingen grijpen we aan om onze waarden als speerpunten neer te zetten in de komen de raadsperiode. We zien dat er geïnvesteerd wordt in de Laarbeekse samenleving. Maar, wordt er ook voldoende vooruit gekeken? Onderwerpen zoals: klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie dulden geen uitstel meer. Deze raadsperiode zullen er concrete stappen gezet moeten worden naar een duurzaam, veilig, sociaal en toekomstbestendig Laarbeek waar iedereen mee telt!

Dat zien we terug komen in de ambities van de programma's 1 en 2. Vooral inwoners betrekken bij zaken als veiligheid en participatie is een goede zaak. Want samen moeten we het doen! Op het gebied van handhaving vindt de PvdA-fractie dat het PIT team goed werk verricht en met name de integrale aanpak waarbij allerlei instanties bij betrokken zijn. We hebben er al eerder aangedrongen op borging en continuïteit daarvan. Onze vraag aan de portefeuillehouder: hoe zien er de concrete plannen uit? Hebben we er grip op? Ook bij bestrijding van criminaliteit en ondermijning heeft de portefeuillehouder de volle steun van de PvdA-fractie!

In programma 3 woon en leefklimaat staan talloze ambities en afspraken waar de PvdA-fractie achter kan staan, maar hebben ook wat vragen en opmerkingen. Belangrijk vinden we dat er ingezet wordt voor behoud van de dorpspe karakters in Laarbeek en dat niet alle open plekken vol gebouwd worden

en ruimte houden voor natuur en groen, voor de noodzakelijke leefbaarheid en biodiversiteit. Heel belangrijk is voor de PvdA-fractie dat er niet alleen voldoende gebouwd wordt in de verschillende dorpen, maar ook naar behoefte en zeker betaalbaar! Dit zal met name in Aarle-Rixtel een lastige opgave blijven. Herbestemming en herstructurering zal dan beslist nodig zijn. We stimuleren ook creatieve woon-ideeën zoals Tiny Houses voor starters. Ook bestaande gebouwen voor volkshuisvesting beschikbaar maken is belangrijk, zoals Marieëngaarden. Hoe zit het overigens met die ontwikkeling?

Bij de uitvoeringsagenda Duurzaamheid zien we dat bij het uitwerken van concrete plannen samenwerking vanuit de samenleving gezocht wordt. Dat is ook goed want er moet draagvlak zijn. Bij de afspraken Bewustwording Energietransitie vinden we het uitstekend dat inwoners worden gesimuleerd om energiebesparende maatregelen te nemen en opwekken van duurzame energie. Maar echte stappen worden er nog niet gezet. Dit blijkt ook uit de tussenevaluatie Laarbeek energiek. Er wordt nog niet massaal gebruik gemaakt van duurzaamheidsleningen en dergelijke. Wat de PvdA-fractie mist zijn concrete plannen van het college als voorbeeld functie. Zoals het voorgesteld onderzoek of het mogelijk is om zonnepanelen te installeren op gemeentelijke gebouwen loopt stroef. Deze flinke gebouwen met platte daken zijn naar onze mening uitstekend geschikt. We overwegen om hier over een motie in te dienen.

En, wat kunnen onze inwoners die in wat oudere slecht geïsoleerde huurwoningen wonen? Ze krijgen voorlopig geen opknapbeurt maar wel een hogere energierekening! De PvdA-fractie vindt dat de kwaliteit van die woningen omhoog moet en de energierekening omlaag zonder netto lastenverhoging voor de huurder. Kan de woningstichting die verduurzaming van huurwoningen wel betalen? Wij lezen dit nergens in de prestatieafspraken met de woningstichtingen. We overwegen hier ook een motie in te dienen.

Goed dat de woningmarkt aantrekt, maar tegelijkertijd schrikken we van de noodzakelijke bijstelling budget ODZOB, omdat er meer vergunningen verleend worden. Dit drukt toch wel zwaar op de begroting.

De verbeteringen van de mobiliteit gaat eindelijk van besluitvorming naar de uitvoer fase. Na het Bereikbaarheidsakkoord en het vaststellen van het Provinciaal Inpassingsplan en de studie Bundel routes, met name de Planstudie Beekse Brug / N615, hebben we echter nog maar weinig zicht op de oplossingen en wanneer ze starten. Wel weten we al dat de plannen meer gaan kosten dan er in de begroting en meerjarenraming staan. Van de Provincie zijn de bedragen bekend maar gemeentes moeten met andere partners aan de slag om het rond te breien. Of mijnheer de voorzitter, schetst de PvdA-fractie hier een te negatief beeld? Graag reactie van de wethouder.

En, hoe zit het met de invoering van Smart Mobility? En snelle en veilige fietsroutes, alsook verbetering of nieuwe vormen van openbaar vervoer?

Goed dat de ontwerp-visie buitengebied volgend jaar gereed is en dat er gezocht wordt naar nieuwe economische dragers. De PvdA-fractie zal deze gaan beoordelen naar de volgende maatstaven: op biodiversiteit, geen verdere verstening van het buitengebied en geen activiteiten die qua omvang op een industrieterrein thuis horen.

Jammer dat het college gekozen heeft voor vertraagde vervanging van duurzame en slimme openbare verlichting. We snappen het, maar het geeft toch een stap terug in de klimaatdoelstelling. Een langzamere CO2 uitstoot beperking en meer kapitaalslasten in 2026!

In programma 4 economie en werkgelegenheid staan voor de PvdA als sociaaldemocratische partij belangrijke ambities verwoord. Iedereen verdient een eerlijke kans op goed werk en een rechtvaardig inkomen. Werk is de sleutel tot bestaanszekerheid, waardering, respect en tot deelname aan de samenleving. En met het aantrekken van de economie kunnen die ambities volgens ons beter waar gemaakt worden. Zo zijn we blij dat er een plan van aanpak komt voor de kansen van alle bedrijventerreinen.

Het Ondernemingsfonds is met veel voortvarendheid al weer bijna twee jaar aan het werk. Uit de presentatie onlangs in de commissie en nog een gesprek met het stichtingsbestuur blijkt dat er al veel activiteiten zijn ontplooid voor de economie en de leefbaarheid in Laarbeek. De PvdA-fractie ziet de eindevaluatie dan ook met belangstelling tegemoet!

Goed dat er een actief beleid verder wordt ontwikkeld met verschillende partijen voor bestrijding van verborgen armoede en in het bijzonder bij kinderen! Onze vraag hierbij is: zijn de Kleinsmagelden hier nog toereikend voor? En hebben we die in beeld? Want uit het onlangs verschenen rapport van Stichting Armoedefonds blijkt dat de vraag naar lokale hulp bij armoede nog steeds toeneemt. Ook onder de werkenden is de armoede toegenomen. Die hebben wel een aardig inkomen maar houden in de praktijk weinig over.

Gelukkig heeft het kabinet Rutte III de afschaffing van de loonkostensubsidie teruggedraaid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en blijven ze recht houden op het minimumloon. Na 3 jaar Participatiewet is het wel duidelijk dat de SW-bedrijven nooit hadden mogen worden afgebouwd. De PvdA-fractie vindt dat er een heroriëntatie moet komen voor behoud en versterking van de SW-bedrijven. En dit in Peel verband. Is dit mogelijk of al in gang gezet?

De PvdA-fractie vindt het een goede zaak dat binnen de peelgemeenten gestreefd wordt naar harmonisatie van uitkeringen van de bijzondere bijstand. Dit om een eenduidige en efficiëntere uitvoering te bewerkstelligen. Uitgaand van de duurdere variant en de inkomensgrens blijft op 110%, kost het structureel € 70.000,-. Vraag is waarom vanaf 2020 toch maar € 50.000,- opnemen? En wat houdt een duurdere variant in en hoeveel gemeentes hebben de 120% inkomensgrens? Hoewel dit wel wat kost, is het toch onze wens is om daar langzaam naar toe te groeien.

Over het beleid om de grondprijzen jaarlijks 1% meer te laten stijgen dan 2% hebben we (samen met De Werkgroep) in de grondnota al een amendement ingediend dat budget neutraal is. Dat was het meest haalbare. De PvdA-fractie vindt dat de grondprijs voor sociale huur- en koophuizen voorlopig niet meer mag stijgen. Want het is schrikbarend dat uit een onderzoek blijkt dat gemiddeld nog maar 10% van de te koop staande woningen nog financierbaar is voor modale inkomens. In Laarbeek is dat maar 5%! Omdat met de aantrekkende economie de vraag naar huizen stijgt en ook de grondprijzen en bouwkosten. De betaalbaarheid van die categorie raakt hierdoor in de knel. Uit de brandbrief van de bewonersraad, vorige week gepubliceerd in de MooiLaarbeek krant blijkt dat De PvdA hier niet alleen in staat! Wij vinden dat het college alle mogelijkheden moet onderzoeken om de mensen met een laag inkomen te kunnen blijven huisvesten. Wij overwegen ook hier een motie in te dienen.

Zoals het er nu uitziet blijven er structureel tekorten bestaan op het sociaal domein en met name in de jeugdzorg. Ook de reserve sociaal domein is al aangebroken. Het potje zal nu wel leeg zijn. Door verdere deregulering en ontschotting zal er wel een efficiency slag gemaakt kunnen worden, maar zal de tekorten niet oplossen. Hoewel na onze mening gemeentes er beter grip op hebben, en het lijkt dat het aantal jongeren aan het afnemen is, vindt de PvdA-fractie toch dat er bij Den Haag aangeklopt moet worden! Is er al beroep gedaan op het Fonds tekortgemeenten 2018, of komt Laarbeek hiervoor niet in aanmerking? De gemeente Asten heeft in elk geval wel een extra uitkering ontvangen!

Ook fijn is het om te constateren dat Laarbeek samen met de peelgemeentes geen budgetplafonds heeft ingesteld omdat dat niet tot minder kosten leidt. Beter is goed monitoren en de tarieven scherp in de gaten houden. Wel tegen een redelijke prijs, zodat kwaliteit geleverd kan blijven. Een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep heeft een streep getrokken bij het begrip schoon en leefbaar huis. Heeft dit consequenties voor ons beleid?

Al met al is de PvdA-fractie zeer tevreden over de ambities in programma 5, want die stroken met onze uitgangspunten dat zorg dichtbij, toegankelijk en betaalbaar moet zijn. Als we naar de beleidsindicatoren kijken, dan scoort Laarbeek op bijna alle terreinen beter dan gemiddeld!

Afsluitend mijnheer de voorzitter, willen we de ambities die we met zijn allen hebben vastgesteld in het raadsakkoord, met ons huidige voorzieningenniveau handhaven, dan zal de onroerende zaakbelasting ook in 2021, 22 en 23 met 3% verhoogd moeten worden! De PvdA-fractie kan dit voorstel steunen omdat we al de laagste lastendruk in de regio hebben en het treft de laagstbetaalden niet of nauwelijks. Het strookt met onze visie dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Tot zover in eerste termijn.